

Værd at vide for formidlere om digital brug af bogomslag

Biblioteket skal være tilsluttet rammeaftalen

- Du kan kun bruge bogomslag digitalt, hvis bibliotekskommunen er tilsluttet rammeaftalen om gengivelse af bogomslag. Bibliotekskommunen tilmelder sig pr. mail til VISDA, se formulering af tekst i mail om tilslutning i vejledningens pkt. 3.2, side 10. Beregningsgrundlaget for bibliotekskommunens pris for tilslutning til rammeaftalen står i selve rammeaftalens pkt. 6, og VISDA vil også meddele prisen. Det er herefter VISDA, der forestår opkrævning af betaling for tilslutning til rammeaftalen.

HVEM er omfattet?

- Når bibliotekskommunen har tilsluttet sig rammeaftalen ved meddelelse til VISDA, er alle kommunens folkebiblioteker og pædagogiske læringscentre (skolebiblioteker) omfattet. Tjek, om kommunens pædagogiske læringscentre (skolebiblioteker) ved, at de også kan bruge bogomslag i overensstemmelse med rammeaftalen.

Hvad med folkebibliotekernes fællestjenester?

- Om en fællestjeneste, som flere biblioteker deltager i, er omfattet af rammeaftalen, afhænger af, hvor stor en andel af de i fællestjenesten deltagende biblioteker, der har tilsluttet sig rammeaftalen. *Der er nu så mange biblioteker tilmeldt rammeaftalen, at de nuværende fællestjenester, fx eReolen og Litteratursiden, kan anvende bogomslag i overensstemmelse med rammeaftalen.*

HVAD er omfattet?

Kun digital brug af bogomslag

- Det er kun bogomslag (bogforsider), der kan formidles i medfør af rammeaftalen, og de kan kun formidles digitalt.
- Andre omslag, fx til musik-cd'er, computerspil og film, er ikke omfattet af rammeaftalen.
- Analog brug af bogomslag er heller ikke dækket af rammeaftalen. Ved "analog brug" forstås almindeligvis, at der anvendes et trykt, fysisk eksemplar af bogomslaget, fx brug af bogomslag i foldere, brochurer, flyers, på plakater mv.
- Ved "bogomslag" forstås ifølge rammeaftalen ikke kun bøgernes forsider, men også bøgernes bagsider, eventuelle for- og bagflapper samt indholdsfortegnelser.

Hvad med forsider/omslag til andre materialer end bøger?

- Den nuværende Forsideservice har indhentet tilladelse fra nogle rettighedshavere til, at folkebiblioteker kan anvende omslag til musik-cd'er, film mv. på deres hjemmesider. Men der findes ikke som for bogomslag en rammeaftale, der giver tilladelse til, at bibliotekerne helt generelt kan anvende andre omslag på deres hjemmesider, digitalt i biblioteksrummet, på mobile platforme mv.

Hvad med analog brug?

- Rammeaftalen giver ikke ret til, at biblioteker anvender bogomslag analogt, fx i trykte programmer for arrangementer, i brochurer, foldere o.l.
- Hvis et bibliotek har behov for at anvende bogomslag fx i en folder, er en mulighed at kontakte rettighedshaverorganisationen VISDA for at få en aftale i stand om brug af bogomslag i den pågældende folder. VISDA anvender standardtariffer, hvor prissætningen typisk er baseret på antal trykte/anvendte eksemplarer i et givet format (fx plakat, tryksag etc.)
- Når det gælder nyere bogomslag, vil formentlig de største forlag være indehaver af rettighederne til brug af bogomslagene, og det er muligt, at forlaget vil give tilladelse til at anvende deres bogomslag i en folder eller i et program, fx i forbindelse med bibliotekets afholdelse af et forfatterarrangement e.l. ud fra den betragtning, at biblioteket på den måde fremmer markedsføring af både forlagets forfattere og forlagets bøger.
- Hvis det handler om mere omfattende biblioteksarrangementer, fx en litteraturfestival, krimimesse e.l., er det muligt, at forlag vil indgå et samarbejde med biblioteket/bibliotekerne om markedsføring af arrangementet. Hvis ordningen er, at det er forlagene, der står for og finansierer markedsføringen, vil det være forlagene, som tager sig af tilladelse til brug af bogomslag i brochurer, programmer e.l. Bemærk, at bibliotekerne kan anvende biblioteksrum, inventar mv. til at reklamere i henhold til lov nr. 490 af 7.6.2006 om kommuners og regioners anvendelse af fast ejendom og løsøre til brug for reklamering for andre.

HVOR må bogomslag anvendes digitalt?

- Rammeaftalen giver bibliotekerne ret til at anvende bogomslag digitalt på bibliotekernes hjemmesider, i biblioteksrum og andre kommunale rum, på brugernes mobile platforme samt på visse sociale medier.

Brug af bogomslag på hjemmesiden

- Bibliotekerne har som hidtil ifølge rammeaftalen ret til at anvende bogomslag digitalt på deres hjemmesider i deres litteraturformidling, fx i formidlingen af temaer, forfatterarrangementer o.l.

Brug af bogomslag i biblioteksrum

- Rammeaftalen omfatter enhver digital brug af bogomslag i biblioteksrummet. Det er således tilladt fx at bruge bogomslag på storskærme, digitale fotorammer, standere, interaktive gulve og lofter.

Brug af bogomslag i andre kommunale rum

- Det er ifølge rammeaftalen tilladt at anvende bogomslag i andre kommunale rum end biblioteksrummet, fx kommunale svømmehaller, borgerservice, kommunale kulturhuse o.l.
- *Bemærk*, at bogomslag ikke må anvendes i kommerciel sammenhæng, fx reklame. Biblioteket må dog gerne gøre opmærksom på gratis litteraturarrangementer i kommunale rum.
- *Bemærk*, at bogomslag ikke må bruges i kommunale rum, hvis det sker i sammenhænge, hvor biblioteket eller kommunen tager betaling hos kommercielle aktører. Biblioteket må ikke få gratis reklameplads, som private arrangører skal betale for.

Brug af bogomslag på brugernes mobile platforme

- Bogomslag må ifølge rammeaftalen anvendes på brugernes mobile platforme, hvis brugen af bogomslagene svarer til brugen på bibliotekets hjemmeside.

- Der må ikke sendes indhold til brugernes mobile platforme, der har karakter af reklame for arrangementer e.l., hvor der opkræves entré og/eller et enkelt eller enkelte bogomslag eksponeres.

Brug af bogomslag på sociale medier

- Bibliotekerne har ifølge rammeaftalen lov til at bruge bogomslag på følgende sociale medier: Facebook, Instagram, Snapchat, YouTube og Twitter.
- Der må ikke anvendes bogomslag på andre sociale medier.
- Det forudsættes, at bibliotekerne i sin formidling på de sociale medier anvender bogomslagene på samme måde som i formidlingen på bibliotekets hjemmeside.
- Bogomslag må ikke på de sociale medier til udsendelse af reklamer eller til direkte eller indirekte kommerciel brug.

Krav til kreditering og gengivelse ved brug af bogomslag

- I rammeaftalen stilles nogle generelt formulerede krav til gengivelse og kreditering ved bibliotekernes brug af bogomslag. I den af DDB udfærdigede vejledning har DDB nærmere beskrevet, hvilke krav der stilles og har i den forbindelse givet nogle konkrete eksempler, jf. vejledningens pkt. 3.5 og pkt. 3.6.
- Det er i sagens natur ikke muligt at beskrive, hvordan kravene til gengivelse og kreditering opfyldes i alle situationer. DDB og Cover Service vil løbende arbejde for at tilvejebringe smidige standardløsninger for bibliotekerne.

Nogle "tommelfingerregler" om kreditering og gengivelse

- Tænk altid på, at når biblioteket anvender et bogomslag i sin formidling som "blikfang", som illustration til temaer etc. vises en billedkunstners værk for offentligheden. Det er selvfølgelig ikke altid it-teknisk muligt at kreditere ophavsmændene til bogomslagene, fx når bogomslag anvendes i små formater i forsidekarrusel e.l., men desto mere et eller flere enkelte bogomslag er eksponeret, jo vigtigere er det, at der sker kreditering, og at bogomslaget gengives i sin helhed, uden at billedet er ændret eller forvansket.
- Kreditering sker ved, at forlagets navn, navn på forfatter og ophavsmand (billedkunstner eller fotograf) angives på synlig måde i tilknytning til gengivelse af bogomslaget.
- Kravene til gengivelse er, at bogomslag vises i deres helhed, og at de ikke beskæres, ændres eller forvanskes. Et bogomslag må fx ikke vises sådan, at billedet er ændret, ved at en del af billedet er dækket af påsatte tekstciter fra bogen e.l.
- Med hensyn til hvilket format bogomslag skal vises i, står der i rammeaftalen (§ 3), at der skal anvendes et beskyttet format i "pdf eller tilsvarende". Imidlertid er pdf. jo et dokumentformat og ikke et billedformat, og bibliotekerne anvender ikke pdf. ved visning af bogomslag. Det vigtigste er, at bogomslagene vises i en passende billedopløsning, der ikke må være højere end nødvendig for den aktuelle visning, dvs. i en opløsning der i videst muligt omfang hindrer ulovlig professionel reproduktion. DDB og Forsideservice vil pege på standardløsninger vedrørende billedopløsning.